

Geen grote sensatie

Op zoek naar een meester in Japan

Hans van Dijk

Mishima, 14 september 2004

Op weg naar het Ryutaku-ji klooster. Met de shinkansen (Japanse sneltrein) van Kyoto naar Mishima - ik ben er in twee uurtjes. Op het station van Mishima is – net als in de rest van deze provinciestad - niets te beleven. Wel een ijskoffie in de restauratie om even tot rust te komen. Ik voel angst, onzekerheid - weet niet wat ik aan ga treffen - het klooster heeft telefonisch laten weten dat er geen sesshin zal zijn, omdat de Roshi afwezig is en ik ga toch, op het dunne mengsel van hoop en vermoeden dat het een test van mijn vastberadenheid zou kunnen zijn. Uiteindelijk maar in een taxi gestapt - in 10 minuten zijn we bij het klooster, even buiten Mishima. De taxi rijdt weg. Ik sta in volkomen stilte voor de poort van het klooster. Verlatenheid. Ik loop het pad op - het klooster ligt er doodstil bij. In de entreehal staat een bel. Ik trek mijn schoenen uit, kniel en sla op de bel. "Hai!", klinkt het onverwacht onmiddellijk, van om de hoek. Een monnik verschijnt. In simpel en langzaam Engels leg ik uit wie ik ben en wat ik kom doen. Hij lijkt me wel te begrijpen, maar om te antwoorden haalt hij er toch een tweede bij. Zij herhalen feitelijk wat me telefonisch ook al was meegedeeld. Geen Roshi, geen sesshin. Ik probeer nog, wat schuchter: "but I am here now, I came from Oranda", en denk "misschien moet ik hier nu zo twee uur blijven zitten?" De monnik zwijgt, zijn gezicht vrijwel uitdrukingsloos. Het is stil. Er is verder niemand en geen enkele activiteit. Geen zuchtje wind. Ik transpireer hevig. Op de een of andere manier neemt na verloop van lange minuten, het vermoeden de overhand, dat ze echt menen wat ze zeggen. Ik vraag wanneer de Roshi er weer zal zijn. Het antwoord is "over zes dagen". Hij drukt me op het hart eerst te bellen, voor ik weer kom. Ik denk dat ze het menen. Ik trek mijn schoenen weer aan, hijs mijn rugzak om en vertrek in de hete ochtend. Loop de weg af en vraag me af hoe ik terug in Mishima komt. Mijn shirt is doorweekt.

Dan maar neergestreken in het "Central Business Hotel" (what's in a name?) en mijn opties op een rijtje gezet. In een tijdschrift over Kyoto heb ik gelezen over een zen centrum in Inukai, even buiten Kyoto, dat openstaat voor buitenlanders. Ik zoek hun website op en schrijf in een e-mail dat ik graag een poosje wil komen mediteren en dat ik hun antwoord afwacht. Dat laat niet lang op zich wachten en twee dagen later reis ik weer af, terug naar Kyoto.

Inukai, 24 september 2004

De Tekishin-juku International Zendo is opgericht door Hozumi Roshi in de Rinzaï traditie, die strikter en klassieker heet te zijn dan de Soto traditie, maar in afwijking van de meeste Japanse zen-kloosters is dit klooster ook toegankelijk voor - naast Japanse mannen - zowel buitenlanders als vrouwen. Er is hier dan ook een gemengd gezelschap van mannen en vrouwen uit Japan, Duitsland, Zwitserland, Rusland, Filippijnen, Engeland, Canada en Nederland. Toch zijn er in totaal steeds niet meer dan ongeveer 12 personen aanwezig.

Tijdens de vijfde dag van mijn verblijf in dit klooster word ik de aanwezigheid van de Roshi duidelijk gewaar. Hiro-san, een van de seniore monniken, zei voordat ik de Roshi gezien had, "He has got very strong power, tonight you might feel it." Die avond in de zendo gebruikt de Roshi de lange "keisaku" lat. Het is voor mij de eerste keer. Na de linkerschouder - "O, is dat

alles? Dat valt reuze mee..." – slaat hij me aan de rechterkant beduidend harder, alsof hij mijn gedachten kan lezen, en het gloeit flink na.

Maar ik denk niet dat dat hetgeen was, wat Hiro-san bedoelde – en ook niet wat ik verwachtte. Tot dusverre geen grote sensatie, vervoering of wonder. Tijdens het soetra lezen realiseer ik me ineens dat ik zo'n vervoering soms wel projecteer op charismatische personen die ik echter nooit ontmoet heb, ofwel in een ver verleden ontmoet heb. Maar het wonder zelf lijkt nooit echt aanwezig te zijn in mijn bijzijn. De ene kant daarvan is waarschijnlijk dat dit wonder mijn projectie is - mijn verhaal. De andere kant is dat ik het aan mijzelf niet lijk te gunnen, alsof het zo is dat het wel bestaan kan, maar alleen als ik er niet bij ben, alsof ik daar niet goed genoeg voor ben.

Maar de werkelijkheid is anders. De werkelijkheid is dat, hoewel ik weet en zeg en er ook naar probeer te handelen, dat je het inzicht, de bevrijding, verlichting in jezelf moet zoeken, er onwillekeurig toch de neiging is, dat alles alleen in de schoonheid, goedheid, vreugde, liefde - kortom, de dingen die ik mooi en goed vind - te verwachten. En ik ben niet mooi en goed, althans niet voortdurend. Dus zoek ik het toch vaak buiten mezelf.

En toch ben ik genoeg. Ook als ik niet blij met mezelf ben. De affirmatie "ik ben genoeg", waarmee ik mijn training in Nederland afsloot, geldt te allen tijde, overal en onder alle omstandigheden. Ook als ik me leeg, eenzaam en verlaten voel, ook als er niets spectaculairs, sensationeels, of moois te beleven valt. En ook als de Roshi in mijn ogen een klein, oud, dik, zorgelijk kijkend, jammerend mannetje is. De essentie is altijd aanwezig. Zoals er in Japan iets is dat maakt, dat ik een Boeddhabeeld zie in elke rots, kiezel en straatsteen. Ook in de meest afzichtelijke - dat dan weer wel.